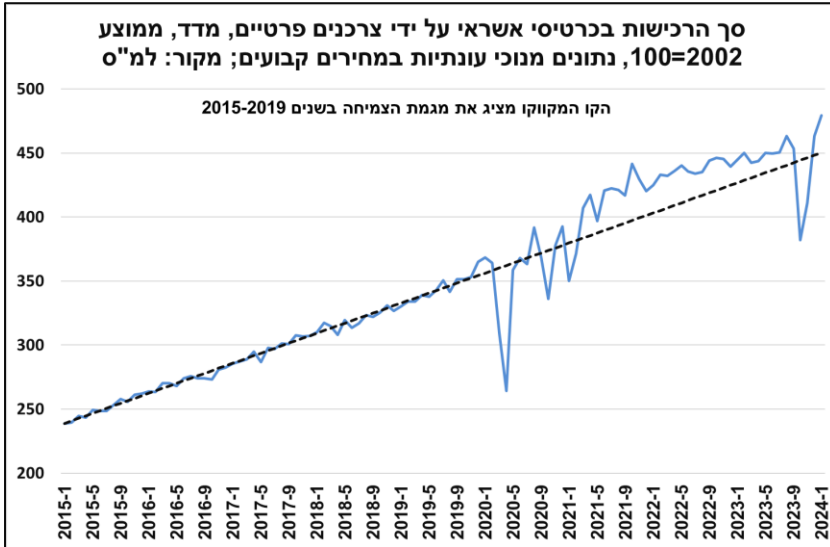

6/3/2024

השבוע במאקרו

העלייה המהירה יחסית בהיקף הרכישות בכרטיסי אשראי (במונחים ריאליים) נמשכה בינואר 2024

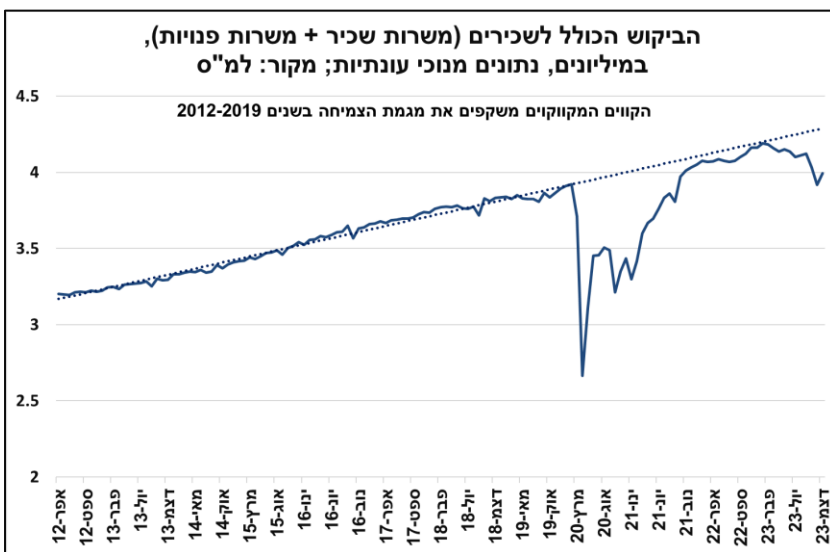

נתוני הרכישות בכרטיסי אשראי של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (הלמ"ס), מלמדים כי ההיקף הכולל של הרכישות בכרטיסי אשראי (נתונים מנוכי עונתיות, במחירים קבועים), על-ידי אנשים פרטיים (בבתי עסק מקומיים בלבד), עלה בשיעור של כ-3.5% בחודש ינואר 2024, בהשוואה לחודש הקודם, וזאת בהמשך לעלייה חדה יחסית בחודש דצמבר 2023. כפי שניתן לראות בתרשים, היקף הרכישות הנוכחי גבוה ממגמת הצמיחה שאפיינה את הרכישות בכרטיסי אשראי בתקופת טרום הקורונה (בשנים 2015-2019). זאת, בדומה למרבית החודשים שבאו לאחר הסרת מגבלות הקורונה ולפני פרוץ מלחמת "חרבות ברזל", קרי, במהלך החודשים מרץ 2021 - ספטמבר 2023. ניתן להעריך כי העלייה שנרשמה בינואר 2024 חלה, בין היתר, על רקע המשך השיפור בנתוני התעסוקה (ירידה בהיקף הנעדרים זמנית מעבודתם מסיבות כלכליות, וכפועל יוצא בשיעור האבטלה ה"רחבי"), ופיצוי מסוים על הצריכה הנמוכה בחודשים אוקטובר-נובמבר 2023.

מניתוח הרכישות בכרטיסי אשראי לפי קטגוריות צריכה ראשיות, עולה כי בכל תתי הקבוצות, הרכישות עלו בחודש ינואר, ומהן בלטה העלייה ברכישות של שירותים (+13.6%), שנבעה מהכפלה ברכישות של שירותי טיסות, תיירות ואירוח, אשר עברו לראשונה את רמתן מטרום המלחמה. העלייה ברכישות באשראי של שירותי תיירות באה על רקע הגידול שנקבע בהיקף היציאות של ישראלים לחו"ל (ראה/י הרחבה בהמשך הסקירה), כמו גם, לנוכח השינוי בתמהיל הרכישות בתחום התיירות (יותר רכישות מחברות תעופה ישראליות על חשבון הזרות).

במבט קדימה, בהתבסס על נתוני הרכישות בכרטיסי אשראי היומיים שמפרסם בנק ישראל (נתונים נומינליים מנוכי עונתיות), ובהתאם לתחזית לאומי לעליית מדד המחירים לצרכן בחודש פברואר 2024, אנו מעריכים כי ההיקף הכולל של הרכישות בכרטיסי אשראי עלה ריאליית בכ-1.5% בחודש זה, לעומת החודש הקודם. עלייה זו התאפשרה במידה רבה הודות לזינוק חד-פעמי בהיקף הכולל של הרכישות בכרטיסי אשראי ביום הבחירות לרשויות המקומיות, שהיה יום שבתון, ובמהלכו יצאו חברות רבות בקידומי מכירות.

היקף משרות השכיר של ישראלים התאושש חלקית בדצמבר 2023; הביקוש הכולל לשכירים מצוי בירידה מזה כשנה

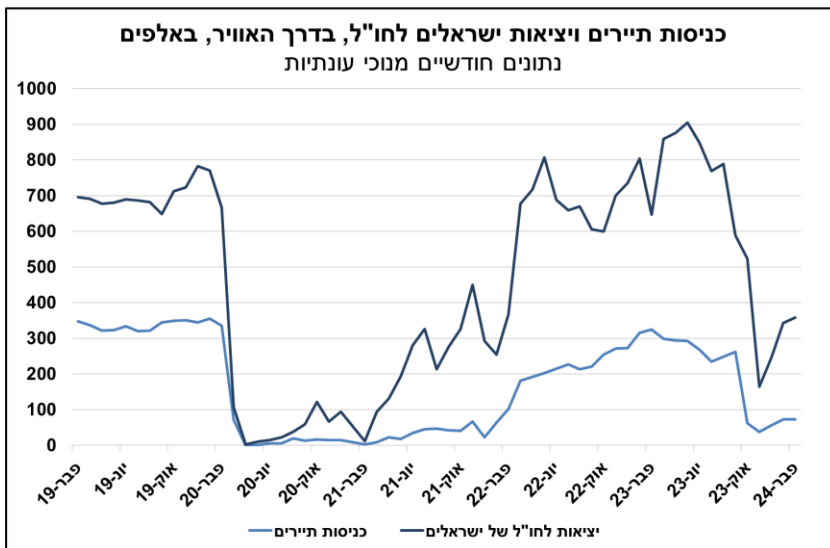

נתוני הלמ"ס מלמדים כי היקף משרות השכיר של ישראלים (נתונים מנוכי עונתיות) עלה בחודש דצמבר 2023 בשיעור של כ-1.7%, והסתכם בכ-3.9 מיליון. רמה זו, נמוכה בכ-3.1% מזו שנרשמה בספטמבר 2023, ערב פרוץ מלחמת "חרבות ברזל", שהם כ-124 אלף משרות. נתוני משרות השכיר מתבססים על דיווחי המעסיקים לביטוח לאומי ואינם כוללים שכירים המקבלים דמי אבטלה. כך שירידה בהיקפם עשויה לשקף הן ירידה בגין שכירים שפוטר/והתפטרו ולא איישו משרה חלופית, והן בגין שכירים שהוצאו לח"ל וקיבלו פיצוי מביטוח לאומי. יצוין כי לפי נתוני הבזק של הלמ"ס העלייה בהיקף משרות השכיר (נתונים מקוריים) נמשכה גם בינואר 2024. כפי הנראה, הסיבה לעלייה בדצמבר 2023 (וייתכן שגם בינואר 2024) נעוצה בירידה בהיקף העובדים המצויים בחל"ת. זאת, כפי שהשתקף בנתוני סקר כוח האדם, אשר הציגו ירידה בהיקף הנעדרים זמנית מעבודתם מסיבות כלכליות במהלך חודש דצמבר 2023, ירידה אשר נמשכה גם בחודש ינואר 2024.

יחד עם זאת, סך משרות השכיר של ישראלים היה במגמת ירידה עוד בטרם פרצה המלחמה, החל מפברואר 2023, אשר הועמקה בעקבות המלחמה. כמו כן, ההיקף של משרות השכיר היה נמוך גם ממגמת הצמיחה שנרשמה לפני הקורונה (בשנים 2015-2019). אמנם, בחודשים שחלפו מאז פרוץ המלחמה חל שיפור בחלק מהפרמטרים בשוק העבודה, דוגמת הירידה בשיעור האבטלה ה"רחב" בהשוואה לרמתו מאוקטובר 2023, וגם היקף המשרות הפנויות, אשר הינו גבוה כיום בהשוואה לרמה ערב המלחמה. אולם, אף על פי כן, הסכום של המשרות הפנויות והיקף משרות השכיר, המהווה אומדן לביקוש הכולל לשכירים, מצוי אף הוא בירידה מאז פברואר 2023, שהוחרפה עם פרוץ המלחמה, וגם הוא נמוך ממגמת הצמיחה שנרשמה בתקופת טרום הקורונה (ראה/י תרשים).

לסיכום, היקף משרות השכיר של ישראלים התאושש מעט מהירידה שנרשמה עם פרוץ מלחמת "חרבות ברזל", אך הביקוש הכולל לשכירים הואט משמעותית בתקופה האחרונה. בחודשים נובמבר-דצמבר 2023 עלה השכר הממוצע בקרב שכירים ישראלים (נתונים מנוכי עונתיות) לרמה גבוהה יחסית, וזאת משום שהשכירים אשר נגרעו מהיקף השכירים הכולל השתכרו בשכר הנמוך מהממוצע, כך שזה עלה. לפיכך, נראה שהעלייה של השכר הנומינלי אינה משקפת באופן בר-קיימא עלייה בכוח הקנייה של משקי הבית. בהמשך לכך, להערכתנו, ההתפתחות שתוארה לעיל דווקא תומכת בהאטת קצב הצמיחה של השכר הנומינלי במשק. וזאת, על אף שישנם ענפים בהם המגבלות בצד ההיצע הן חריפות, כגון חקלאות ובנייה, אשר הסתמכו במידה רבה על עובדים פלסטינים, אם כי, גם בענפי התעשייה והשירותים, ישנן מגבלות מסוימות בהיצע העובדים, כמתבטא בסקר הערכת המגמות בעסקים, ייתכן שזאת על רקע הגיוס הנרחב של חיילי המילואים.

בפברואר, נבלמה מגמת ההתאוששות בהיקפי כניסות התיירים לישראל ויציאות ישראלים לחו"ל

הכניסות של תיירים לישראל (בדרך האוויר, נתונים מנוכי עונתיות) בפברואר 2024 הסתכמו בכ-74 אלף, היקף המשקף עלייה בשיעור של כ-0.3% בלבד בהשוואה לחודש הקודם, ונמוך בכ-72% ביחס לספטמבר 2023, ערב פרוץ מלחמת "חרבות ברזל" (ראה/י תרשים), כך על פי נתוני הלמ"ס.

היקף היציאות של ישראלים לחו"ל (בדרך האוויר, נתונים מנוכי עונתיות) עלה בחודש פברואר 2024 בשיעור מתון יחסית של כ-4.3% בהשוואה לחודש הקודם, והסתכם בכ-358 אלף, ולכן נותר נמוך בכ-39% ביחס לחודש ספטמבר 2023, ערב פרוץ המלחמה. אמנם מוקדם לקבוע כי היקף היציאות של ישראלים לחו"ל התבסס ברמה הנוכחית, הנמוכה יחסית, אך נראה כי הביקוש מתקשה להתאושש על רקע גורמים, כגון: הסנטימנט השלילי בקרב משקי הבית, החשש מגורמים עוינים בחו"ל, וירידה משמעותית בהיצע המתבטאת, בין היתר, במגוון צר יחסית של יעדים בהשוואה לשגרה, ותחרות נמוכה יותר בין חברות התעופה. כך שעל אף הירידה החדה בביקוש, לא מן הנמנע כי הזעזוע בצד ההיצע היה חזק יותר ועל כן הוביל לעליית מחירים בתחום שירותי הטיסות לחו"ל. לשם המחשת הירידה בתחרות, לפי נתוני נתבי"ג, בעוד שבתשעת החודשים הראשונים של השנה, הנתח המצרפי של שלוש חברות התעופה עם נתח השוק הגבוה ביותר מבחינת היקף הנוסעים החודשי נמל התעופה נע בין 36%-42%, בחודשים נובמבר-דצמבר 2023 עמד נתח השוק המצרפי של שלוש החברות הגדולות על 92%, ובינואר נרשמה ירידה קלה ל-86%.

במבט קדימה, כל עוד היקף חברות התעופה הפועלות בנתבי"ג יישאר נמוך, התפתחות המושפעת מהמשך המלחמה, וכפועל יוצא, התחרות בענף תהיה מתונה, צפוי היקף היציאות של ישראלים לחו"ל להתקשות להתאושש במהירות, כפי שהתאושש באירועים ביטחוניים בעבר. כמו כן, מכיוון שהרגישות של תיירים למצב הביטחוני גבוהה מאוד, ומאחר והלחימה עודנה פעילה, בדרום ובצפון הארץ, היקף כניסות התיירים צפוי להישאר נמוך משמעותית למשך תקופה ארוכה, שעל פי ניסיון העבר תימשך מעבר למועד תום המלחמה.

כתב: גילי בן אברהם